

قیام عاشورا فرازمانی و فرامکانی است/ لزوم تعادل شور و شعور در عزاداری

یک عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم گفت: نهضت امام حسین(ع) مربوط به زمان خاص و مکان خاص نیست، یک ویژگی همگانی دارد یعنی در همه زمانها و مکانها و توسط همه انسانها قابل پیگیری و پیروی است.

یک کارشناس در گفتگو با مهر:

قیام عاشورا فرازمانی و فرامکانی است/ لزوم تعادل شور و شعور در عزاداری

یک عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم گفت: نهضت امام حسین(ع) مربوط به زمان خاص و مکان خاص نیست، یک ویژگی همگانی دارد یعنی در همه زمانها و مکانها و توسط همه انسانها قابل پیگیری و پیروی است.

حجت الاسلام والمسلمین محمدرضا مصطفی پور، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت معلم در گفتگو با خبرنگار مهر در مورد ویژگیهای قیام امام حسین(ع) و عاشورا گفت: قیام عاشورا و نهضت حسینی که در سال 61 هجری در سرزمینی به نام کربلا در مقابل یک نظام ظالم و متجاوز به وجود آمد به دلیل ویژگیهایی که داشت در همان سرزمینی که اتفاق افتاد دفن نشد، بلکه این نهضت و قیام، زمینه ای برای حرکت بخشی در دیگران شد.

وی با اشاره به اینکه دلیل این امر متفاوت است و یکی از مهمترین آن به ویژگیهایی که رهبر این نهضت یعنی حسین بن علی(ع) داشت بر می گردد، بیان کرد: ایشان مخصوصاً به خاطر احساس معنوی که به همراه هدف از خودشان بروز دادند و فداکاریهایی که برای تحقق هدف نشان داد، دارای ویژگیهای خاصی هستند. همچنین دلیل دیگر این امر به کسانی بر می گردد که تلاش کردند که این نهضت را زمینه ای برای بیدارگری مردم قرار دهند، لذا در برخی روایات آمده که امام حسین(ع) امر ائمه(ع) را احیا کردند.

این محقق و نویسنده کشورمان با بیان اینکه پاسداشت نهضت عاشورا به احیای امر بر می گردد، اظهار داشت: احیای امر یعنی زنده کردن امر ائمه(ع)، همان امری است که پیغمبر(ص) داشتند یعنی امام حسین(ع) وقتی می خواستند قیام را شروع کند در وصیتنامه معروف خود می فرماید: «و لم أخرج أشراً و لا بطراً و لا مفسداً و لا ظالماً و إنما خرجت لطلب الإصلاح فی امة جدی(ص) اريد أن آمر بالمعروف و أنهي عن المنکر و أسير بسيرة جدی و أبعی علی بن أبی طالب»، یعنی خروج من از مدینه برای این است که در امت مسلمان فی المثل برای طلب و درخواست دین اسلام ابتلا ایجاد کند.

وی در ادامه سخنانش با بیان اینکه جالب است امام حسین(ع) در این پیام هدفش را اصلاح امور مسلمانان می داند و روش و ابزاری که در اینجا به کار می برد یکی امر به معروف و نهی از منکر است. می فرماید: من می خواهم امر به معروف و نهی از منکر کنم. یکی از امرها پیروی از سیره پیامبر(ص) و علی بن ابیطالب(ع) است که در واقع ایشان می گوید: کار اصلی امام حسین(ع) همان کاری است که پیامبر(ص) و وصی او علی بن ابیطالب(ع) انجام داده است. کار اصلی آنها چیزی غیر از حرکت در صراط مستقیم نبوده است، چون پیامبر(ص) که همواره بر صراط مستقیم است، یعنی حرکت ایشان هدف و مبدایی داشت که کوتاه ترین راه برای وصل کردن به مبدأ و هدف غیرمستقیم نبوده است.

مصطفی پور با بیان اینکه امام حسین(ع) می فرماید: من دارم همان سنت را احیا می کنم، یعنی من دارم راه مستقیم را طی می کنم؛ صراطی که در آن گمراهی نباشد. وقتی که امام حسین(ع) با این دید وارد صحنه شد پیشوایان ما تأکید کردند که نهضت عاشورا را فقط به احیای امر اقامه کنید. احیای امر معنایش همین است یعنی باید همان راهی را برویم که پیامبر(ص) و امیرالمؤمنین(ع) رفته و همان راهی را برویم که امام حسین(ع) رفته است. پس معلوم است که این نهضت، صرفاً یک نهضت ویژه مربوط به زمان خاص و مکان خاص نیست، یک ویژگی همگانی دارد یعنی در همه زمانها و مکانها و توسط همه انسانها قابل پیگیری و پیروی است. صراط مستقیم یک صراط همگانی و همه جایی و همیشگی است.

وی با تأکید بر اینکه امام حسین(ع) همان طور که می توانند برای مسلمانها به عنوان یک الگوی نهضت مورد توجه قرار گیرد، برای غیرمسلمانها هم می تواند، گفت: انسانها برای مقابله با نظامهای حاکم سیاسی که در جامعه ظلم و ستم دارد و فقر و نابرابری ایجاد می کند، فساد و نابسامانی دامن می زند، انسان می تواند از این نهضت بهره برداری کند و با این شرایط برخورد کند؛ یعنی هر جا که نابسامانی است با آنها برخورد می کند. این اختصاص به زمان و مکان و افراد خاصی ندارد و این می تواند برای مسلمانهای مفید باشد برای شیعه و برای غیر مسلمانی که قصد آزادی و مبارزه برای آزادی و آزادی طلبی دارد هم می تواند راهنما و رهگشا باشد، یعنی امام حسین(ع) می تواند یک اسوه باشد.

وی افزود: چنانچه که خودش در یکی از سخنرانیهایی که در برخورد با اصحاب حر دارند می فرمایند: «؛أیها الناس إن رسول الله (ص) قال من رأى سلطانا جائرا مستحلا لحرام الله ناكثا عهده مخالفا لسنة رسول الله يعمل في عباد الله بالإثم والعدوان فلم يغير عليه بفعل ولا قول كان حقا على الله أن يدخله مدخله» اگر کسی ببیند که ستمگری قدرت را به دست گرفته و حلال خدا را حرام می کند و ظلم می کند و از شیطان پیروی می کند باید با او مبارزه کرد، یعنی برای امام حسین(ع) در مردم اسوه، سرمشق و الگوست، یعنی ما می توانیم از امام حسین(ع) الگو بگیریم وقتی که در برابر ستم قرار گرفتیم. بنابراین اگر می بینیم جواهر لعل نهرو در هند می گوید: اگر من با استعمار انگلستان مبارزه می کنم مبارزه من برای این است که امام حسین(ع) الگوی من است.

مصطفی پور در ادامه سخنانش با اشاره به اینکه ما نباید از کثرت جمعیت دشمن بهراسیم، اگر انسان مصمم و دارای همت باشد و بخواهد با ظلم مبارزه کند طبیعتا می تواند موفق شود که البته این موفقیت به معنای پیروزی نیست، گفت: امام حسین(ع) با هفتاد و دو نفر در مقابل هزاران نفر ایستاد. همین روش را مهاتما گاندی برای مبارزه با استعمار انگلستان به صورت مبارزه منفی درآورد. کسی که می خواهد از امام حسین(ع) الگو بگیرد باید شرایط اجتماعی را مد نظر قرار دهد و نشان دهد که کدام روش می تواند اثرگذار باشد. روشی که گاندی انتخاب می کند با شرایط آن زمان مطابق بود و مبارزه خود را ادامه داد. بسیاری از اندیشمندان و مبارزان هستند که وقتی در مقابل اقدام ظالمانه و فاسدانه قرار می گیرند می گویند ما از امام حسین(ع) الگو گرفتیم تا بتوانیم با ظلم و ستم مبارزه کنیم.

وی با بیان اینکه علت این امر، صراط مستقیم است و صراط مستقیم زمان و مکان و افراد نمی شناسد. بنابراین راه امام حسین(ع) هم زمان و مکان نمی شناسد و می تواند الگویی برای مبارزه با استکبارها باشد. ائمه(ع) فرمودند: اقامه عزای امام حسین(ع) احیای امر است، احیای امر یعنی احیای دین و شعائر دینی و لذا ما باید توجه داشته باشیم که برگزاری مراسم عزاداری امام حسین(ع) باید دو جنبه داشته باشد؛ یک جنبه افزایش شعور مردم و یک جنبه اش هم به ارضای احساسات مردم. جنبه ای که به رشد شعور و عقلانیت مردم مربوط می شود واقعا باید از طریق سخنرانیهای الهام بخش و معرفت افزا و مداحی هایی که همین خصلت را دارند بتوانند این مسأله را اطلاع رسانی کنند.

این استاد حوزه و دانشگاه با اشاره به اینکه در زمان انقلاب نهضت ما زمانی همه گیر شد که ما با عاشورا پیوند خورد، بیان کرد: در عاشورا همه مردم در مراسم و برنامه ها شرکت می کردند نوعا هم سخنرانان، افشاگری می کردند. یادم هست در سال 57 در جایی سخنرانی داشتم تمام سخنرانیهای من در این 10 روز بیان ویژگیهای حکومت استبدادی از منظر قرآن بود. طبیعتا معلوم بود وقتی در آن شرایط این موضوع محور سخنرانی قرار می گیرد می خواهد مردم را توجه دهد که ما دارای یک نظام استبدادی هستیم و باید با این نظام استبدادی مبارزه کنیم و بالاخره هم دیدیم وقتی محرم و صفر به پایان رسید نظام 2500 شاهنشاهی فرو پاشید.

وی با تأکید بر اینکه باید شعور مردم را از طریق آگاهی افزایش یابد که این مسئولیت برعهده سخنرانان و مداحان است، تصریح کرد: یک بعد هم جنبه احساس و شور است، ما باید احساسات خود نسبت به این قضیه را نشان دهیم. در صورتی که احساس و عقل باید در کنار هم قرار بگیرد تا این نهضت همیشه زنده باشد و بتواند اثرگذار باشد. متأسفانه گاهی در این زمینه افراط و تفریط می شود و تعادل شور و شعور را رعایت نمی کنند، حتی ممکن است غلو انجام شود، خود ائمه(ع) فرمودند ما هم مثل بقیه مردم بندگان خدا هستیم. ما باید آنها را تحت تربیت و ربوبیت خداوند ببینیم نه بیش از این و اگر کسی بخواهد بیش از این برای آنها مقام قائل شود، خدایی نکرده دچار غلو می شود که مورد نکوهش خود ائمه(ع) بوده است. هم آگاهی می دادند و هم برخورد می کردند و هم گاهی با برخی از غالیان برخورد می کردند. به نظر من باید از طریق رسانهها، کسانی که مسئول هیئات مذهبی هستند افرادی را دعوت کنند تا سخنرانان در این زمینه اطلاع رسانی کنند.

وی در مورد آسیبهای عزاداری هم تأکید کرد: نحوه لباس پوشیدن و حضور در مراسم عزاداری هم به نوع تفسیر ما از این نهضت ارتباط دارد که این هم بر می گردد به نوع تبلیغی که در این نهضت وجود دارد. گاهی جوری این نهضت را معرفی می کنیم که زمینه را برای تساهل و تسامح و اهمالگری در امر دین فراهم می کنیم، یعنی وقتی تبلیغ می شود با گریه بر امام حسین(ع) بهشت واجب می شود؛ در حالی که باید بگوئیم شرایطی دارد که باید فراهم شود.

مصطفی پور در پایان سخنانش تصریح کرد: برخی می گویند: همین که سر و سینه بزنی و اشکی بریزی همه گناهان بخشیده می شود و بهشتی می شوی. گناهان با شرایط خودش بخشیده می شود و راهیابی به بهشت هم با شرایط خاص خودش است. برادر امام رضا(ع) به ایشان گفت: چون ما از خاندان اهل بیت(ع) هستیم بهشتی هستیم، امام رضا(ع) به ایشان فرمودند: اینها حرفها چیست؟! حرف عوام الناس را می زنی؛ اگر این طوری باشد چه فرقی بین امام حسین(ع) و موسی کاظم(ع) با افرادی که فساد و تباهی می کنند وجود دارد، در صورتی که تفاوت از زمین تا آسمان است.

